

Viselet, viselkedés

Sok mindenfélét viselhetünk. Ünnepi, vagy hétköznapi öltözetet, jelmezt vagy munkaruhát. Gyászt visel, aki valakit sirat és van, aki gondot visel reánk. Sokunkat az elviselhetetlen helyzetek viselnek meg, olykor előítéletekkel viseltetünk egymás iránt. A várandós kismama gondoskodón viseli terhét, és ennek megfelelően öltözködik, viselkedik.

Viselkedésünket és öltözetünket mindig összhangba kell hozni körülményeinkkel, állapotunkkal. Ahogy nem viccelődünk gyászmisén, temetésen, úgy igyekszünk megfelelően viselkedni felemelő, ünnepélyes alkalmakkor épp úgy, mint a mindennapokon.

Így volt ez nagyapáink, ükapáink idejében is. Akkor talán még fokozottabban is, mint napjainkban. Valamikor a fényképezés még ünnepi alkalom volt, tudjuk, hogy idős emberek csak akkor engedték magukat lefényképezni, ha már tiszta ruhába öltöztek, az asszonyok pedig gondosan fésült ősz hajukat vasalt kendő mögé rejtették. Sokan őrzünk nagyanyáinkról, öregszüleinkről készült régi, fakuló fotográfiákat, melyekről nagy bajuszú, markáns férfiak, vagy az adott kor divatjának megfelelően ünneplőbe öltözött asszonyok, leányok mosolyognak le ránk.

Régi fényképek és festmények alakjait teljes pompában láthatjuk ábrázolva, valamennyit a maga módja, tevékenysége szerint felöltözve. A tehetős ember csakúgy igyekszik a rá jellemző legszebb képet mutatni magáról, mint a szegényebb, akár selyemből-bársonyból, akár gyolcsból, vagy posztóból készült is a ruhája. A hadvezért lóháton látjuk, a bírót megtermett karosszékben ülve, a molnár helye a

malom előtt van. A szántó-vetőt az eke szarvánál találjuk, ha dolgozik éppen, frissen meszelt tornác előtt, ha már pihenőre tért.

A megfelelő viselet és viselkedés méltóságot ad az embernek!

A híres bakonyi betyár, Sobri Jóska apját és testvéreit ábrázoló korabeli metszet szomorkás alaphangulatán is méltóság sugárzik át. Itt a férfiak öltözetét a fegyverként is számításba vehető kanászbalta és fokos használata valamint a nyakravaló viselete teszi ünnepélyessé, míg az asszonyét a főkötő alatt vállra vetett nagykendő és a keszkenő.

Sobri sorstársáról, Milfajt Ferkóról is készítettek portrét fogsága idején. A képen azonban nem egy megsebesített, elfogott rabot láthatunk ábrázolva, aki a siralomházban várja kivégzését, hanem egy büszke vezért teljes harci pompában. Az öltözék és a megjelenés szinte királyi, ami mögött évezredek hagyományokat sejthetünk.

Ugyanebben a modorban ábrázolták ugyanis az ókori indo-szkíta uralkodókat, akiket korabeli pénzérmékről ismerhetünk.

Aligha kétséges, hogy ugyanazt látjuk mindkét képen, aminek bizonyosága a részletekben is rendre megmutatkozó azonosságok egész sorozata:

- A fejfedő pörge kalap, karimáján mindkét esetben koronaszerű cakkozással
- Az arcot gondosan fonott varkocs, illetve fésült szakáll keretezi.
- A vállon cifraszűr, vagy palást terül el. (A szögletes szabású szűr a korábbi forma, amiből a lekerekített palást később kialakult. A paláston jól látható a jellegzetes kettős szűrgomb.)
- A kézben fegyver. Egyikben hosszú, függőleges állású (kétcsövű puska, lándzsa), másikban rövidebb, fokban megtört eszköz (fokos, juhászkampó).
- A derékon fegyverekkel megrakott öv.
- Alul bő gatyá mindkét esetben, és ünneplő lábbeli.

Ennyi egyezést aligha írhatunk a véletlen számlájára, és az sem valószínű, hogy akár a festő, akár maga a betyár ismerte volna ezeket az ókori pénzeket, és arról vette volna a mintát. Ennek nem is lett volna semmi értelme. Sokkal valószínűbb, hogy apáról-fiúra, öregebből-fiatalabbra szálló ősi hagyományként maradt fenn ennek az uralkodói viseletnek és viselkedésnek ismerete.

A betyárok többsége a pásztorok közül került ki. Az ő hagyományos szabadságvágyuk sehogy sem volt összeegyeztethető az évtizedesre elhúzó császári katonáskodás szigorú szolgálatával, ami gyakran az emberi méltóságot is mélyen sértette. Innen csak egy kiút kínálkozott, a szökés, amit azután a bujdosás követett. A szökevények jó része betyárként élte meg a szabad életet, akikhez aztán sokan önként is csatlakoztak a nyomorúságos körülmények, vagy a törvény elől

menekülve. Mindezekért a betyárok között sokféle ember akadt. Voltak közönséges útonálló, haramiák is, de voltak sokan, akik nemes viselkedésükkel hódították meg a közvéleményt. Ilyen volt Sobri Jóska és Rózsa Sándor is, akikről legendás történetek és népdalok emlékeznek meg napjainkig.

Milfai Ferkó bizonyosan jobb módú számadó juhászok, vagy magasabb rangú pásztorok keze alatt nevelkedett, ahol a régi hagyományok generációkon keresztül öröklődtek tovább, így számára természetes lehetett ez a sok ezer éves mintának megfelelő öltözék és megjelenés.

Ennek a hagyománynak a kezdeteit pedig nem az északi tundrák szegényesen egyszerű halász-vadász népeinél találjuk, hanem az európai kultúráknak is gyökeret adó ókori keleti műveltségekben.